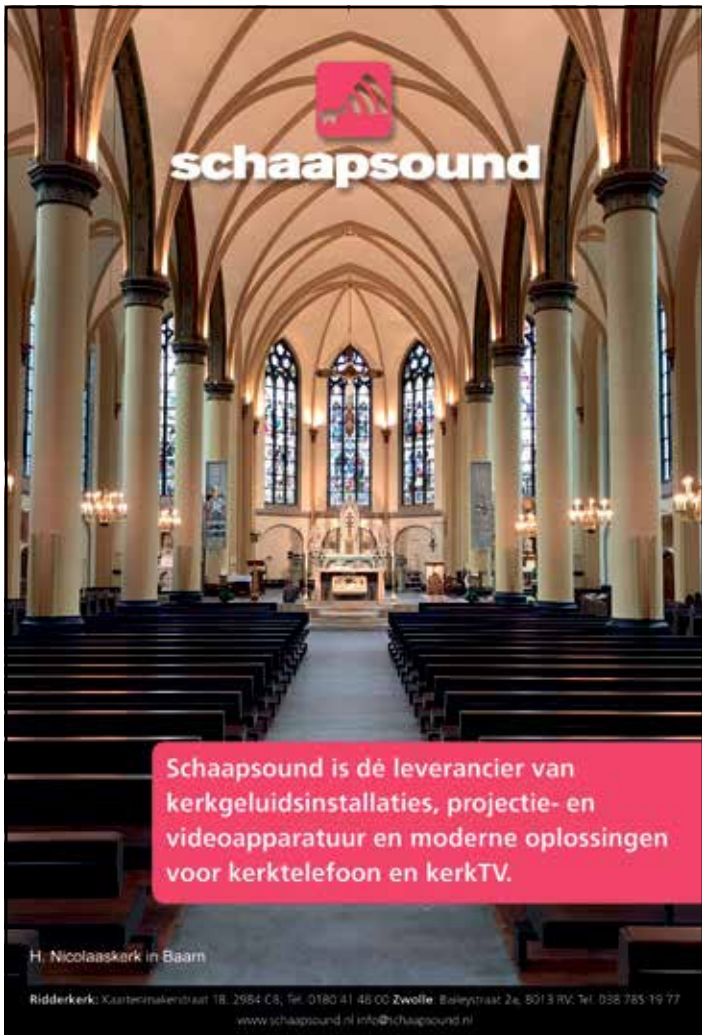

spreek!

Over geloof, kerk en samenleving

BEPROEFD VERTROUWEN

schaapsound

Schaapsound is dé leverancier van kerkgeluidsinstallaties, projectie- en videoapparatuur en moderne oplossingen voor kerktelefoon en kerkTV.

H. Nicolaaskerk in Baarn

Ridderkerk: Kuartecmakenstraat 1B, 2584 CA, Tel. 0180 41 48 00 Zwolle: Belegstraat 24, 8013 RV, Tel. 036 765 19 77
www.schaapsound.nl info@schaapsound.nl

Pelgrimshuis CASA NOVA

Het in 2010 gerestaureerde Pelgrimshuis Casa Nova ligt in de H. Landstichting tussen Nijmegen en Groesbeek, Beek en Berg en Dal. Het huis biedt een rustgevende sfeer en voorziet in een goede keuken.

Het heeft een eigen kapel en u bent in de gelegenheid om vrijblijvend de gebedstijden mee te doen. Uniek voor persoonlijke rust of retraite. Het Pelgrimshuis ligt te midden van een wonderschone natuur. Geen autobaan of snelweg verstoort de sfeer van rust en vrede. Er zijn prachtige **wandel** en **fietsroutes**.

O.a. de **Ooyse polder**, ook kunt u het **Afrikamuseum**, en het **museumpark Orientalis** bezoeken. Er is in het Pelgrimshuis Casa Nova ook gelegenheid voor groepen om weekends, studie of bezinningsdagen te houden.

3 overnachtingen met volledig pension slechts € 120,- Heeft u interesse? Bel voor reservering:

(024) 322 14 25

(Bewaar deze advertentie ook voor latere mogelijkheid)

Pelgrimshuis Casa Nova, Pastoor Raboupln 5

6564 BP H.Landstichting.

(www.pelgrimshuiscasanova.nl)

**DENK JE
EROVER
PRIESTER TE
WORDEN?**

Kijk eens op www.tiltenberg.org
of kom langs op De Tiltenberg!

Grootseminarie St. Willibrord
Zilkerduinweg 375
2114 AM Vogelenzang
tel. 0252 345 345
www.tiltenberg.org

Wilt u de priesteropleiding steunen?
Uw gift is zeer welkom op rek.nr.
NL64 INGB 000 000 5464
t.n.v. Het Grootseminarie

DE TILTENBERG

GEEF OM DE TOEKOMST

Het Grootseminarie Rolduc blijft trouw werken aan de boodschap van de Rooms-Katholieke Kerk.

Om deze boodschap uit te kunnen dragen zijn goed opgeleide priesters nodig.

Met uw steun maakt de Paredis Stichting nu en in de toekomst de opleiding van priesters en diakens in Rolduc mogelijk.

**Geef om de boodschap
steun de Paredis Stichting**

Vorming van priesters,
kandidaten voor het priesterschap
en permanent diaconaat

Correspondentieadres

Hoogstraat 7, 5954 AA Beesel

Telefoon: 077 - 4742012

E-mail: info@paredis.nl

Website: www.paredis.nl

Bankrelatie

ING: NL77INGB 0002818327

ABNAMRO: NL95ABNA0481960228

t.n.v.: Paredis Stichting

De Paredis Stichting is aangemerkt als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI).

Beproefd vertrouwen

Hoofdredacteur
Sipke Draisma

Vijf jaar geleden, op 16 augustus 2012, vond er in het dorp Huizinge in het noorden van de provincie Groningen een flinke aardbeving plaats. Met een kracht van 3.7 was het de zwaarste beving tot nu toe en de schade aan gebouwen was aanzienlijk (zie coverfoto). Maar de beving beschadigde niet alleen gebouwen. Ook het vertrouwen van de bewoners in een veilige woonomgeving werd zwaar op de proef gesteld. De houding van de NAM en de landelijke overheid heeft er aanvankelijk weinig aan bijgedragen het vertrouwen van de mensen te herstellen.

In dit bisdomblad horen we hoe de kerken een rol spelen in het aardbevingsgebied: 'Het is erger dan men in de rest van Nederland denkt'. En in het relaas van een bewoonster horen we hoezeer een beproefd vertrouwen ingrijpt in de ziel van mensen. Mensen leven er onder chronische stress.

Dit is het laatste bisdomblad waarin ik de rol van hoofdredacteur vervul. Een nieuwe baan wacht. Met veel plezier kijk ik terug op mijn werk als hoofd communicatie en perschef van het bisdom Groningen-Leeuwarden. Het ga u allen bijzonder goed!

Inhoud

8 **Mgr. Ron van den Hout**
Persoonlijk gebed draagt viering

10 **Nellie Hamersma-Sluis**
Onveiligheid in bevingsgebied

12 **Ingrid Verbeek**
Chronische stress

14 **Kledingbus ZW Friesland**
Ontmoeting is belangrijkste

20 **Perschef Sipke Draisma**
Stem kerk belangrijk

22 **Opinie**
Belang van de kerk

24 **Kermusical Kisi**
Dit moet je meemaken

28 **Oud-kanselier Pot**
Geloof als drijfveer

30 **Colofon en Fotoarchief**

MENSEN

spreek!

Mgr. Ron van den Hout heeft pastoor **P.H.H. (Peter) Wellen** benoemd tot vicaris-generaal en regio-vicaris van Groningen en Drenthe. Ook zal hij moderator van de curie zijn en verantwoordelijk voor de (benoeming) van pastoraal werkenden.

Pastoraal werker en hoofd communicatie **drs. S.W.J. (Sipke) Draisma** zal het bisdom per 1 oktober verlaten. Hij gaat aan de slag als senior communicatieadviseur bij De Zalig Zalm, bureau voor geloofscommunicatie. Sipke Draisma was van 1999-2010 pastoraal werker in de voormalige parochies Workum, Makkum en Witmarsum en van 2010-heden in de H. Jacobus de Meerdereparochie (Harlingen, Franeker, Dronryp, Sint Annaparochie, Vlieland en Terschelling). Vanaf 2013 was Draisma in deeltijd werkzaam als hoofd communicatie van het bisdom en woordvoerder van de bisschop.

Tevens heeft de bisschop pastoor **drs. A. (Arjen) Bultsma** benoemd tot bisschoppelijk vicaris en regio-vicaris van Friesland-Noordoostpolder. Ook wordt hij verantwoordelijk voor de pastorale diensten en dienstverleningsoverleg.

Secretaris-kanselier **drs. P.A.G.M. (Peter) Pot** heeft het bisdom Groningen-Leeuwarden per 1 juni j.l. verlaten. Hij is wethouder geworden op Ameland. Peter Pot heeft 8,5 jaar deel uitgemaakt van de staf van het bisdom. Hij was onder meer verantwoordelijk voor de fusies van parochies en PCI-en en als personeelsfunctionaris voor benoemingen van pastoraal werkenden en dienstverleners.

Pastoor **drs. L.R. (Bert) van der Wal** is benoemd tot kanselier ad interim. De afronding van de parochiefusies worden de verantwoordelijkheid van de econoom Marisca Lulofs.

Mevrouw **M.C.J. (Marjan) Boersen-Rigter** is voor 0,4 fte aangesteld als pastoraal werker in de H. Kruisparochie (Kanaalstreek) voor de periode 12 juni – 31 december 2017. Zij is daarnaast werkzaam als geestelijk verzorger in de Penitentiaire Inrichting Veenhuizen.

De heer **drs. C.A.F. Baakman** heeft van bisschop Ron van den Hout een kerkelijk zending ontvangen voor zijn werk als geestelijke verzorger in de Penitentiare Inrichting Ter Apel. De zending ging in op 12 jui j.l. en geldt voor onbepaalde tijd.

Mevrouw **M.T. (Mijnke) Dijkema-Post** is per 1 september 2017 voor 0,5 fte benoemd als medewerker in de huishoudelijke dienst van het bisschopshuis aan de Ubbo Emmiusingel te Groningen.

JONGEREN TAIZÉ- ONMOETING IN BASEL

Van 28 december 2017 tot 1 januari 2018 vindt de Europese Jongerenpelgrimage van Vertrouwen, die elk jaar tussen Kerst en Nieuw door de Taizé-gemeenschap wordt georganiseerd, plaats in het Zwitserse Basel.

De Europese oecumenische ontmoeting van gelovige jongeren wordt telkens voorbereid door de gemeenschap van Taizé. Het initiatief werd eind jaren 1970 opgestart door broeder Roger, de stichter en eerste prior van de oecumenische gemeenschap van Taizé. Jongeren uit heel Europa en de rest van de wereld worden dan tussen Kerstmis en Nieuwjaar ontvangen door de plaatselijke parochies en kerkelijke gemeenten. In 2010 vond een dergelijke Taizé-jongerenontmoeting plaats in Rotterdam.

Vanuit Fryslân hopen we met een groep jongeren af te reizen naar Basel. Initiatiefnemer van de reis is de Raad van Kerken in Fryslân. Begeleiders op deze reis zijn ds. Margarithe Veen, predikant van de Protestantse Gemeente Achlum-Hitzum en voorzitter van de Raad van Kerken Fryslân en pastor Pascal Huiting, priester van het bisdom Groningen-Leeuwarden en parochievicaris

in Lemmer e.o. Jongeren in de leeftijd van 16-30 jaar van alle kerkgenootschappen zijn van harte uitgenodigd. Aanmelden kan bij ds. Margarithe Veen, via het e-mailadres: ds.margarithe.veen@kpnmail.nl.

DE FRIEZENKERK NODIGT U UIT!

In de advent bereidt heel Rome zich voor op het Kerstfeest. Al in het prille begin van het christendom werd in Rome het kerstkind tegenover de keizer geplaatst. Deze wereld moet het niet hebben van een vrede die door oorlogen en geweld wordt bereikt. Op prachtige mozaïeken uit de oudste tijden zien we hoe koningen buigen voor het kind van Bethlehem.

De Friezenkerk in Rome nodigt u uit om een week lang met ons door de stad te trekken, kijkend, nadenkend. Noem het een week van bezinning, retraite, hoe u het wilt. En we laten ons inspireren door de kerk van vandaag. We zullen de paus ontmoeten en we zullen zien hoe de parochies zich voorbereiden op het kerstfeest.

Iedere dag is er een eucharistieviering of vesper waarin voorgeeft mgr. A.Hurkmans, rector van de kerk en emeritus bisschop van Den Bosch. De diaken van de kerk, Kees van Duin, leidt ons door de stad. Hij is officieel stadsgids van Rome. Diaken Rob Mascini, theoloog en kenner van Rome, zal op alle interessante plekken die we bezoeken ons over Kerstmis vertellen.

Bij de reis is inbegrepen een voorbereidingsdag en een slotdag in Nederland onder leiding van pastoor Kees van Lent. Deze dagen worden gehouden in bezinningscentrum 'De stal op de Kaag' op Kaageiland (za 18 nov.2017 en za 13 jan.2018 van 11.00-16.00u)

De reis wordt verzorgd door Drietour. Afhankelijk van de groepsgrootte gaat de reis ongeveer €1100,00 kosten. Meer informatie over allerlei praktische zaken als vlucht, hotel enz. krijgt u bij de reisorganisatie. info@drietour.nl 088 310 0555. Voor informatie over de inhoud van deze week kunt u contact opnemen met diaken Rob Mascini. U kunt zich ook bij hem opgeven: robmaskini@gmail.com 023-5291484

BONIFATIUSPENNING VOOR ARNOLD DEN TEULING

Op 6 juni j.l. heeft bisschop Ron van den Hout in het bisdomhuis te Groningen de Bonifatiuspenning van het bisdom Groningen-Leeuwarden uitgereikt aan Arnold den Teuling. De heer Den Teuling nam afscheid van de Diocesane Archiefcommissie. Hij heeft vanaf de oprichting in 1991 zitting gehad in de Archiefcommissie. Arnold den Teuling heeft in die jaren belangrijk werk verricht voor het behoud en beheer van archieven van parochies, dekenaten en het bisdom. Op de foto reikt mgr. Van de Hout het getuigschrift uit dat bij de Bonifatiuspenning hoort.

Agenda van de bisschop

September

5 t/m 15 Rome

- 17 Eucharistieviering Franeker
- 18 Kennismakingsbezoek parochie Emmaüs
- 19 Kennismakingsbezoek parochie H. Liudger
- 20 Kennismakingsbezoek parochie Maria, Hertogin van Drenthe
- 22 Kennismakingsbezoek parochie H. Antonius van Padua
- 24 Eucharistieviering Sneek, uitgezonden door de KRO
- 27 Kennismakingsbezoek parochie Franciscus van Assisië
- 29 Kennismakingsbezoek parochie Sint-Vitus

Oktober

- 2 Kennismakingsbezoek parochie H. Drie-eenheid
- 3 Middag: vergadering Kapittel
- 4 12.30 uur: Eucharistieviering kathedraal
- 6 Kennismakingsbezoek parochie H. Martinus
- 7 Toediening H. Vormsel parochie H. Christoffel (Bakhuizen)
- 9 Kennismakingsbezoek parochie Pax Christi
- 10 Vergadering Bisschoppenconferentie
- 11 Kennismakingsbezoek parochie Z. Titus Brandsma
- 13 Middag: Eucharistieviering KBO De Marne-Winsum
- 15 Toediening H. Vormsel in kathedraal
- 16 Kennismakingsbezoek parochie HH. Petrus en Paulus
- 17 Kennismakingsbezoek parochie Immanuel

- 18 12.30 uur: Eucharistieviering kathedraal
- 20 Kennismakingsbezoek parochie De Goede Herder
- 23 Kennismakingsbezoek parochie H. Hildegard van Bingen
- 25 12.30 uur: Eucharistieviering kathedraal

November

- 1 12.30 uur: Eucharistieviering kathedraal
- 8 12.30 uur: Eucharistieviering kathedraal
- 9 Avond: lezing Emmerschans
- 10 Mini-symposium SCI Groningen
Avond: toedienen H. Vormsel parochie H. Kruis (Stadskanaal)
- 11 Martinusdag
Avond: toedienen H. Vormsel Z. Titus Brandsma (Bolsward)
- 14 Vergadering Bisschoppenconferentie
- 15 12.30 uur: Eucharistieviering kathedraal
- 17 Toedienen H. Vormsel parochie H. Kruis (Mussel-Kopstukken)
- 18 Toedienen H. Vormsel parochie H. Drie-eenheid (Meppel)
- 22 12.30 uur: Eucharistieviering kathedraal
- 25 Kerkwijding Ameland
Avond: toedienen H. Vormsel parochie H. Christoffel (Lemmer)
- 26 Bijeenkomst, w.o. Eucharistieviering jongeren, Appelscha
- 27 Voordracht voor Theologisch Werkgezelschap
- 29 12.30 uur: Eucharistieviering kathedraal

PERSOONLIJK GEBED DRAAGT DE VIERING

Liturgie is in onze katholieke kerk altijd belangrijk geweest. Het is een van de meest kenmerkende 'activiteiten', en voor sommige spiritueel ingestelde mensen misschien ook wel een van de meest aantrekkelijke. In de eerste helft van de 20e eeuw heeft de liturgie een grote aantrekkingskracht uitgeoefend op niet-katholieken en dat bracht hen ertoe om toe te treden. Liturgie is de publieke eredienst van onze kerk, vrij toegankelijk. Je kunt het spontaan meemaken. Je kunt een kerk binnenlopen waar op dat moment gevierd wordt. Je doet die ervaring weleens op als op je tijdens de vakantie een stadskerk binnenloopt.

Participatie

Een goede viering veronderstelt een actieve participatie, meedoen, meebidden en meezingen. Dit kun je alleen maar vanuit het hart en vanuit een innerlijke beleving. De liturgie wordt gedragen door het gebed van de aanwezige gelovigen. Liturgie is geen voorstelling waarin diverse deelnemers na elkaar iets mogen doen en waarbij de priester de diverse onderdelen aan elkaar praat. Liturgie is geen toneelstuk waarbij de priester het 'leuk' moet doen en de gelovigen entertaint. Liturgie is op de allereerste plaats een biddend gebeuren. Dikwijls wordt er in de liturgie ook een sacrament bediend: de eucharistie, het uitreiken van de H. Communie, het vormsel enz. Maar ook een gebedsdienst is liturgie en dus een biddend samenzijn.

Persoonlijk

Onze vieringen winnen aan kwaliteit als we persoonlijk bidden op de golven van de teksten die worden gebruikt en de heilige handelingen die de priester verricht. Persoonlijk gebed begint thuis. Dat kan voor of na de maaltijd, bij het opstaan of het slapen gaan. Het kan op enig moment op de dag dat je je even terugtrekt in de stilte. Persoonlijk gebed is iets van jezelf. Je moet het zelf doen en het zelf

ontwikkelen. Vanuit een persoonlijk gebedsleven krijgen het gezamenlijk gebed en de viering in de kerk de juiste bedding.

Stilte

In de kerk aangekomen kom je in de stilte van Gods huis. De kerk is het gebouw dat een stille ruimte creëert in onze lawaaierige samenleving. Als het goed is roept het kerkgebouw door haar architectuur, haar inrichting en decoratie ook stilte en eerbied op. Vanuit de persoonlijke stilte groeit de stilte van de liturgie. Er worden in de viering uiteraard teksten gebruikt en er wordt gezongen, maar in wezen is het een vorm van stilte. We spreken niet met en tot elkaar maar luisteren en bidden gezamenlijk als met één mond. In deze liturgische stilte krijgt God de kans om tot je te spreken. Hij kan je een goede gedachte te binnen brengen, je steunen of bemoedigen of je juist bekritisieren, omdat je aan de hand van het evangelie of de prediking ontdekt dat je toch iets fout hebt gedaan of iets hebt nagelaten.

Nabidden

Na het slotlied heb je nog even tijd nodig om je alvast voor te bereiden op de terugkeer in het dagelijks leven. Je kunt nog wat na-bidden in de kerk en alles nog eens tot je laten doordringen.

Je gaat naar het Mariabeeld om het kaarsje op te steken dat je iemand beloofd hebt. Of je luistert naar de orgelmuziek. Dat vindt de organist zeker ook prettig.

Ook voor de priester – en dat geldt evenzo voor de diaken en de pastoraal werker – is het belangrijk dat hij biddend kan vieren. Hij is geen regisseur. De lectoren, misdienaars, acolieten, het koor en de kosters moeten weten wat ze wanneer moeten doen. De priester hoeft niet telkens aankondigingen te doen of aanwijzingen te geven. Iedereen die actief meedoet, kent zijn of haar rol en draagt bij aan het geheel.

Onze liturgie zou aan kwaliteit winnen als ze gedragen wordt door het persoonlijk gebed van de aanwezige gelovigen. Dan kun je je ook gedragen weten. We maken niet de liturgie, we vieren en ontvangen in geloof en proberen ook geestelijk voedsel tot ons te nemen, en met een open hart te vieren.

+ Ron van den Hout
bisschop van Groningen-Leeuwarden

ONVEILIGHEID IN HET AARDBEVINGSGEBIED

Niet alleen bewoners van het aardbevingsgebied in Groningen hebben met schade te kampen. Ook kerkgebouwen hebben tijdelijk hun deuren moeten sluiten vanwege gevaarlijke situaties. Nellie Hamersma-Sluis is pastoraal werker in de H. Liudgerparochie, waaronder de locaties Delfzijl, Kloosterburen, Bedum, Wehe den Hoorn en Uithuizen vallen. Als pastor heeft zij te maken met schrijnende situaties van haar parochianen.

Tekst: Marlies Bosch

Nellie Hamersma: 'Als we het alleen over gebouwen hebben: de kerk in Bedum was een half jaar gesloten, Wehe den Hoorn driekwartjaar, Uithuizen een aantal maanden en na de grote renovatie van 2011 was de kerk van Delfzijl een half jaar dicht vanwege scheuren in de muren. En dan hebben we het niet eens over onze kerkmensen: men kon niet dopen, trouwen of uitvaren in of vanuit de eigen kerk vanwege aardbevingen.'

Kosters hebben wat afgesjouwd met kerkattributen naar vervangende locaties!"

Kerk en Aardbeving

'Als Rooms-katholieke kerk nemen we ook deel aan het Platform Kerk en Aardbeving. Daaraan doen predikanten en pastores uit de hele regio mee. Drie jaar geleden al was bisschop de Korte een dag te gast bij het platform en maakte een ronde door het gebied. We

hebben op dit moment onder andere contact met Nationaal Coördinator Groningen Hans Alders. Maar te weinig hoofdzaken worden opgepakt. Het is echt een groot drama. Er wordt gesproken over het versterken van huizen maar dat helpt niet. We komen bij gezinnen waar ook na versterking alle muren wéér scheuren. Er zijn jonge gezinnen die daardoor totaal zijn ontwricht. De aardbevingen gaan ongemeld steeds maar door. Als

mensen zien dat er iedere dag weer een laag stof ligt waar ze gisteren nog gezogen hebben: dat maakt moedeloos. Intussen zijn er in dorpen hele straten afgebroken, mensen wonen in tijdelijke woningen. Dat slaat gaten in de samenleving. Men heeft geen idee wat voor onrust dat geeft. Zelfs scholen zijn her en der al vervangen door noodscholen vanwege onveiligheid.'

Inbreng kerk

'De wijk Opwierde in Appingedam wordt binnenkort versterkt. Dat betekent dat honderden gezinnen elders worden ondergebracht. Mensen moeten keuzes maken: versterken of nieuwbouw. Ze hebben geen idee wat ze daarbij zelf moeten betalen. Dan komen wij als kerk in beeld om te proberen een deel van de onrust en gevoel van onveiligheid weg te halen. Het gaat ver hoor. Mensen durven niet op vakantie, boeren moeten hun melkputten stutten. De

NAM spreekt dan van achterstallig onderhoud, maar mensen zien per dag hun pui inzakken. Ik ken een gezin waarbij mensen zijn gescheiden omdat de man in het bedrijf wilde blijven en de vrouw zich daar niet meer veilig voelde. Dat is schrijnend. En wat denk je van de boer waarvan de zoon aangeeft het ouderlijk bedrijf vanwege het gevaar toch maar niet over te willen nemen? Hij gaat liever emigreren!'

Angst

'Het is erger dan men in Nederland denkt. Mensen hier zeuren niet, ze leven in angst. Wij komen hen tegen na de vieringen. We praten met elkaar. Dan pas blijkt hoe onveilig mensen zich voelen. Ik kom parochianen tegen die overspannen zijn omdat ze vijf jaar na de grote aardbeving nog steeds niet weten waar ze aan toe zijn. Ook gemeenschappen in een dorp worden gesplitst omdat het huis van

de een wel en van de ander niet wordt aangepakt. Alles draait daarbij om geld. Duurdere schades worden minder snel aangepakt. Mondige mensen redden zich wel, maar de grootste groep is niet zo mondig. Het Platform Kerk en Aardbeving wil graag dat er een geestelijk verzorger vanuit alle kerken wordt aangesteld om mensen in nood op te vangen maar tot nu toe blijkt daar geen geld voor te zijn.'

Nellie Hamersma: 'Het gaat hier om economie, geld en politiek. Wij zoeken het contact met de overheid omdat we vinden dat we ook als kerk aan de politieke bel moeten blijven trekken. Als Platform vinden we dat Gods aarde geschonden wordt en mensen onnodig onveilig leven. Hier speelt duidelijk: God of geld. Misschien is dat een goed onderwerp voor de eerstvolgende besturendag die het bisdom ieder jaar organiseert.'

ONZEKERHEID TOT GASBEL LEEG IS

Ingrid Verbeek woont sinds 2010 in het Groningse Loppersum. Toen zij en haar partner destijds hun huis kochten was het haar niet bekend dat het in een aardbevingsgebied lag. Maar dat werd helaas al snel duidelijk.

Tekst: Marlies Bosch

spreek!

Ingrid Verbeek: 'Ik woon in een huis dat gelukkig niet op instorten staat. De stabiliteit van mijn huis is onderzocht. Het bleek dat een aantal plekken onveilig is maar daar hoefde niets aan te gebeuren. Men kon me niet uitleggen waarom niet, daar werd ik behoorlijk onrustig van. Gelukkig kun je bij het Centrum voor Veilig Wonen (CVW) op een noodknop drukken. Dat deed ik en al snel stonden twee deskundigen voor de deur. Het huis werd opnieuw gecheckt, ze namen mijn onrust zeer serieus. Het waren prettige mensen en een verademing toen ze me precies konden uitleggen waarom er geen sprake was van acute onveiligheid. Vanaf dat moment voel ik me weer wat veiliger in mijn eigen huis. Dat scheelt een hoop. Fysieke onveiligheid is één ding, maar de andere vorm van je niet veilig voelen komt doordat je al vijf jaar, sinds die zwaarste aardbeving in Huizinge, weet dat er meer zullen komen. Maar zowel de NAM als het

Rijk doen niets dan traineren en ontkennen. We worden allemaal aan het lijntje gehouden. De overheid heeft als taak voor de veiligheid van haar inwoners te zorgen, maar voert die taak in Groningen niet uit.

Lege gasbel

De gaswinning gaat door tot de gasbel leeg is. Dan is er ondergronds geen tegendruk meer en worden de aardbevingen alleen maar zwaarder. Dat is bekend. Dus ik woon gewoon in een onveilige provincie. De ramp kan alleen maar groter worden maar men gaat door met oppompen vanwege het geld. Inmiddels is wel duidelijk dat mensen behalve met fysieke problemen vanwege huizen die scheuren, ook met psychische problemen te kampen hebben. Je leeft immers onder chronische stress!

Verantwoordelijkheid omzeilen

Verbeek: 'Ik heb sinds tweeënhalf jaar een blog waarin ik van me af schrijf

en mijn zorgen uit. Ik geef woorden aan wat ik voel. Dat helpt mij bij mijn verwerking. Het helpt mij ook om te weten dat mensen het lezen. Ik schrijf graag. Mensen vinden dat fijn en laten me weten hoe ze zich gesteund voelen en dat geeft ook mij weer steun. Voor velen van hen, inclusief mijzelf, is het eenzaam ploeteren tegen zo'n enorm machtige multinational als de NAM. De NAM heeft overal ter wereld juristen zitten die precies weten hoe ze hun verantwoordelijkheid kunnen omzeilen. Dus wat mensen ook laten zien en wat ze ook doen, er worden steeds andere oorzaken gevonden voor de op instorten staande huizen. En het helpt niet mee dat de overheid dit gewoon laat gebeuren. Eigenlijk vind ik dat wel het allerergste van wat hier gebeurt en voel ik me daardoor het meest onveilig.

Vuist maken

Ik had natuurlijk ook een dagboek kunnen bijhouden maar ik wil wat

Ingrid Verbeek

ik meemaak delen met anderen. In mijn blogs schrijf ik ook brieven aan de minister-president en verantwoordelijke ministers. Niet dat ze daar direct naar luisteren maar het ondersteunt het samen-aspect van mijn blogs. Wij moeten als bewoners

opboksen tegen grote krachten, dat voelt voor veel mensen, ook voor mij, als vechten tegen de bierkaai. Als ik dan reacties krijg zoals: Dank je wel, jij zegt precies wat ik voel en dat helpt me, dan geeft me dat het gevoel dat mijn woorden er iets toe

doen. We moeten het samen doen, het samen delen, alleen dan kunnen we als bewoners van dit gebied in Groningen dat in gevaar verkeert een vuist maken.

UIT: BLOG OVER 'NUT EN NOODZAAK VAN HET BLOGGEN'.

U mag het best weten, soms heb ik een blog-dip. Dan twijfel ik aan nut en noodzaak van het schrijven van deze blogs. Al meer dan twee jaar loop ik hier te zwoegen en te leuren met mijn stukjes. En ondertussen gaat de gaswinning gewoon door. Hoop ik dat ik door mijn blogs hier wat aan kan veranderen? Ja, natuurlijk hoop ik dat. En nee, ik snap ook wel dat het zo niet werkt. Dus waarom blijf ik dan schrijven? Het antwoord

is, ik schrijf omdat ik niet anders kan. Omdat ik een uitlaatklep nodig heb voor alle ellende die er op me af komt.

En ik schrijf voor u, beste mede-Groninger. Ik schrijf om u te informeren, een hart onder de riem te steken, te laten weten dat u er niet alleen voor staat, te troosten, aan te moedigen. Door voor u te schrijven schrijf ik ook voor mezelf. Door u aan te moedigen, moedig ik ook mezelf

aan. Door u te troosten, troost ik ook mezelf. En met uw reacties op mijn blogs steekt u, op uw beurt, mij weer een hart onder mijn riem. En troost u mij en moedigt u mij aan. Zo werken we toch mooi samen aan een bevingsvrije toekomst voor Groningen. En dát heeft pas echt nut en noodzaak.

*Het blog is te lezen op
www.aardbevingeningroningen.net*

ELKAAR ONTMOETEN IN DE KLEDINGBUS

De Kledingbus Súdwest Fryslân, een project bedacht door het diaconaal opbouwwerk van de PCI's van de zalige Titus Brandsmaparochie en de St. Antoniusparochie in Zuidwest Friesland, ontving op 24 juni de Kans Inspiratieprijs. Een mooie impuls voor het diaconaal opbouwwerk in deze regio. Sipke Draisma sprak met twee vrijwilligers die bij dit bijzondere initiatief betrokken zijn: Tryntsje van der Galiën en Ids Veldhuis.

Tekst: Sipke Draisma

Oneven weken

Maandag 10:00 tot 12:00 Blauwhuis	Maandag 13:00 tot 15:00 Scharnegoutum
Dinsdag 10:00 tot 12:00 Arum	Dinsdag 13:00 tot 15:00 Pingjum
Woensdag 10:00 tot 12:00 Wommels*	Woensdag 13:00 tot 15:00 Kimsweerd
Donderdag 10:00 tot 12:00 IJlst	Donderdag 13:00 tot 15:00 Heeg

Even weken

Maandag 10:00 tot 12:00 Oppenhuizen	Maandag 13:00 tot 15:00 Sneek*
Dinsdag 10:00 tot 12:00 Makkum	Dinsdag 13:00 tot 15:00 Witmarsum
Woensdag 10:00 tot 12:00 Bolsward*	Woensdag 13:00 tot 15:00 Woudsend
Donderdag 10:00 tot 12:00 Workum	Donderdag 13:00 tot 15:00 Koudum

Vanaf september gaan we op vrijdag langs de verzorgingshuizen

*Sneek - Jumbo Tinga   *Bolsward - Plein 1455   *Wommels - Bibliotheek

Op de allereerste plaats wil Ids Veldhuis (1966) kwijt dat de meeste eer toch de bedenker van de Kledingbus, Kees van Kordelaar, toekomt. Kees is als diaconaal opbouwwerker werkzaam in de zalige Titus Brandsmaparochie en de St. Antoniusparochie. 'Zonder hem was dit nooit gebeurd. Kees was al eerder de initiatiefnemer van de Kledingbank in Bolsward en deze bus is daar als het ware een vervolg op', aldus de voormalig boer uit Schettens. Zijn voormalige veestal, die als caravanstalling fungeert, is nu ook de standplaats van de bus. Hier worden de accu's geladen met groene stroom. Ook de verbouwwerkzaamheden van de bus hebben hier plaatsgevonden.

Gastvrouw

Kees verzamelde mensen als Ids en Tryntsje om zich heen. Tryntsje van der Galiën (1969) werd de penningmeester van het stichtingsbestuur. Tryntsje: 'Ik moet eerlijk zeggen dat ik bij de zitting in het bestuur ook wel een belang had, want ik ben werkzaam bij Philadelphia, een stichting voor mensen met een verstandelijke beperking. Ik zag wel kansen dat die daar een rol bij konden spelen. Zo gaat een van mijn cliënten straks op vrijdags met de bus mee als gastvrouw. En andere cliënten willen wel meehelpen om de bus schoon te maken

Ids Veldhuis en Tryntsje van der Galiën

als dat nodig is. Van die twee petten heb ik nooit een geheim gemaakt en het is eigenlijk wel mooi dat het mes zo aan twee kanten snijdt. Iemand heeft me daarnaast geholpen met een voorbeeldbrief om fondsen aan te schrijven en dat is eigenlijk bijzonder goed gelukt.”

Gène

Het grootste doel van deze kledingbus is volgens Tryntsje het bevorderen van de sociale cohesie: ‘Vroeger ontmoetten de mensen elkaar bij de slager, de bakker of in de winkel maar die zijn er niet meer. Nu kun je elkaar ontmoeten in de kledingbus. De koffiehoeke neemt dan ook een flinke plaats in de bus. Mensen komen hier ook om kleding in te leveren en dan verdwijnt de gène dat je hier alleen wat komt halen en daar mogelijk op aangekeken wordt.’

Ids Veldhuis kwam bij de kledingbus terecht omdat hij al betrokken was bij het repaircafé in Bolsward. Ook daar is

de ontmoeting een belangrijk element naast dat het goedkoper is iets te repareren dan nieuw te kopen. Ids: ‘Dat repaircafé was ook een initiatief van Kees van Kordelaar. Twee keer per maand komen we daar samen en brengen mensen spullen die ze zonde vinden om weg te gooien. We geven geen 100% garantie dat een reparatie lukt maar de meeste spullen krijgen we weer aan de praat.’

Tweedehands bus

Een bedrijf (Ventura Systems) in Bolsward dat deuren voor bussen maakt en een van de belangrijkste sponsors is, ging op zoek naar een geschikte tweedehands bus. Toen naast Ids de mannen Fokke en Johan van het repaircafé hoorden wat de ombouw van een bus wel niet moest kosten, besloten ze dat zelf maar te doen. De verlichting bestaat uit ledlampen die gevoed worden door zonne-energie en de kachel gaat op lpg zodat de motor van de bus daarvoor niet hoeft

te draaien. In twee weken doet de bus zestien dorpen aan volgens een vooraf aangekondigde route. Vanaf september doet de kledingbus ook verzorgingshuizen aan.

Collectebus

Op dit moment zijn er twintig vrijwilligers betrokken bij de kledingbus. Tryntsje: ‘Financieel waren er, zoals het nu lijkt, voldoende middelen om alles te realiseren. Er zijn nog enkele kosten die nog komen. Maar het spannende wordt hoe alles financieel rond te krijgen in de komende jaren. Er zijn nog enkele kosten die nog komen. Hiervoor zijn we druk bezig om sponsors te benaderen. Ook donaties zijn welkom. Maar veel zorgen maak ik me daar niet over. We zijn immers ook een rondrijdende collectebus’

OP DE VLUCHT

Tekst: Piet van der Schoof

'Gelukkig zijn jullie als ze jullie uitschelden en vervolgen en je van allerlei kwaad betichten vanwege Mij'(Mt. 5:11)

Jezus heeft zijn volgelingen gewaarschuwd dat zij niet langer veilig zullen zijn als zij besluiten om hem te volgen. Voor vele Joodse christenen wordt deze dreiging werkelijkheid. Zij vormen een aparte groepering die regelmatig bijeenkomt in een zuilengang bij de tempel. Christenen houden zich meestal afzijdig van het Joodse maatschappelijk leven. Zij werven bovendien bekeerlingen onder niet-Joden, wat bij vele Joden niet in goede aarde valt. Vooral de conservatieve priesterklasse vindt dat onacceptabel. De spanningen tussen Joden en Joodse christenen lopen dan ook op. Als de diaken Stefanus een heel kritische getuigenis aflegt, worden zijn toehoorders zo boos dat ze hem stenigen. Vele christenen voelen zich genoodzaakt om Jeruzalem te ontvluchten.

Schijnproces

In het jaar 42 richt de populaire en zeer Joods levende koning Agrippa I zijn pijlen op de christelijke gemeenschap. De apostel Petrus weet door een wonder te ontkomen, maar de apostel Jacobus de Oudere heeft minder geluk en wordt ter dood gebracht. Jacobus de Rechtvaardige, die broeder van de Heer wordt genoemd, neemt de leiding van de vroege kerk van Petrus over. Hij wordt echter al gauw in het nauw gebracht door de hogepriester Ananus. Deze is een zoon van de hogepriester Annas, die een rol speelde bij de vervolging van Jezus en hem aan een verhoor onderwierp. Ananus spant een

schijnproces aan tegen Jacobus. Hij beschuldigt hem ervan dat hij de wet heeft overtreden en laat hem stenigen. De dood van Jacobus komt hard aan en niet alleen bij de christelijke gemeenschap. De Farizeeën zijn zó verontwaardigd over deze wreedheid dat de Romeinen Ananus uit zijn ambt moeten zetten.

Onrust

De Romeinse gouverneurs zoals Pontius Pilatus tonen geen enkel respect voor Joodse waarden en zijn berucht vanwege hun corruptie. Daardoor ontstaat er maatschappelijk onbehagen dat een voedingsbodem voor extremisme vormt. Fanatieke predikers stellen een totale omwenteling in het vooruitzicht: 'Rome zal van het toneel verdwijnen.' Terroristen begeven zich anoniem onder mensenmenigten terwijl zij dolken onder hun kleding verbergen en aanslagen op Joodse notabelen plegen. Tot overmaat van ramp wordt Judea in het jaar 45 ook nog door een hongersnood getroffen die enkele jaren aanhoudt. De Joodse economie is op een voor die tijd moderne manier georganiseerd en het Heilige Land heeft alles in zich om aan de bevolking een redelijk bestaan te bieden. Vanwege de zware belastingdruk is het echter voor de vele agrarische familiebedrijven nauwelijks nog mogelijk om hoofd boven water te houden. Zelfs de priesterklasse laat het afweten en stelt zich steeds materialistischer op. De kloof tussen arm en rijk is haast onoverbrugbaar.

Pella

Onder deze extreme omstandigheden wordt ook de positie van Joodse christenen onhoudbaar. De kerkhistoricus Eusebius schrijft dat de leden van de Jeruzalemse kerk een goddelijke ingeving ontvangen om de stad te verlaten en zich in Pella in het niet-Joodse Perea te vestigen. Deze stad is gelegen aan de overzijde van de Jordaan. Zij geven gehoor aan deze oproep en brengen zich daardoor in veiligheid. In het jaar 66 plundert de Romeinse gouverneur Gessius Florus de schatkist van de tempel in Jeruzalem. Een volksopstand is het gevolg, maar daar blijft het niet bij. In het heiligdom brengt de hogepriester dagelijks een offer voor het welzijn van de Romeinse keizer. Nu besluit hij om hiermee te stoppen, wat in feite neerkomt op een oorlogsverklaring aan de Romeinen. Na vier jaar verbitterde strijd vindt in 70 de haast onvoorstelbare ramp plaats die Jezus voorspeld heeft: de Romeinen leggen de heilige tempel, de woonplaats van God op aarde, in de as. Jeruzalem, de navel van de wereld, maken zij met de grond gelijk. De burgers worden gedood of als slaaf weggevoerd. Na afloop van de oorlog keren christenen naar de puinhopen van de stad terug. De christelijke gemeenschap heeft zich dan al in het buitenland weten te vestigen en het centrum van de beweging bevindt zich niet langer in het heilige land. In de ballingschap is er hoop...

HERFST

Nu het kouder wordt
en het licht verzwakt,
bidden wij
dat wij warmte geven en warmte ontvangen
en dat ons nooit mag ontbreken
het licht van vriendschap en liefde
waarin wij elkaar herkennen.

Nu de avonden langer worden,
bidden wij
dat wij de tijd gebruiken
om tot onszelf te komen,
anderen te ontmoeten
en te naderen tot God.

God,
tussen licht en donker
verloopt ons leven.
Neem ons op in uw stilte
en verblijd ons
met uw vriendelijk licht,
Jezus, onze Heer.

Frans Cromphout

SIPKE DRAISMA

STEM KERK BELANGRIJK IN PUBLIEK DEBAT

Op zijn eerste werkdag als perschef van het bisdom op 5 februari 2013 werd hij voor de leeuwen geworpen: die dag brandde de Sint Clemenskerk op Ameland af. Draisma: 'Het tekende mijn eerste werkdag. Iedere persrelatie wist meteen wie de nieuwe perschef was. Gelukkig was dat zowel de eerste als de laatste ramp in het bisdom.'

Tekst: Marlies Bosch

Sipke Draisma (1957) studeerde theologie (Nieuwe Testament) en communicatiewetenschappen en was daarna als radioverslaggever werkzaam bij de KRO. Draisma: 'Ik had destijds een tweede huis in Friesland en die plek beviel me wel. Toen ik tijdens een klus voor de radio in gesprek kwam met vicaris Grasveld, vroeg ik hem of er een baan beschikbaar was. Toen was het snel beslist. In 1999 werd ik pastoraal werker in de parochies Witmarsum, Makkum en Workum. Elf jaar later werden dat Harlingen, Franeker, Sint Annaparochie, Dronryp, Vlieland en Terschelling. Toen Laetitia van der Lans terugtrad als woordvoerder van het bisdom werd ik gevraagd om haar op te volgen. Al gauw bleek wel dat twee halve banen meer werk opleveren dan een hele. Zowel een woordvoerder als een pastoraal werker heeft geen vaste werktijden. Er kan immers altijd iets onverwachts gebeuren. Om eerlijk te zijn viel daarom het combineren van beide banen niet altijd mee.'

Vertrouwen

Draisma: 'Wat ik bijzonder plezierig aan het werk op het bisdom vond was dat bisschop De Korte een veelschrijver was die media niet schuwde. Omdat hij namens de Bisschoppenconferentie de portefeuille 'Kerk en Samenleving' beheerde, lag het ook voor de hand dat hij de stem van de Kerk liet horen als het ging om bijvoorbeeld het milieu of het vreemdelingendebat.'

De komst van paus Franciscus versterkte bovendien het inzicht dat het belangrijk is dat de Kerk haar stem laat horen in het maatschappelijk debat.'

'Binnen het pastoraat heb ik altijd bijzonder gevonden hoe snel je het vertrouwen krijgt van de parochianen die aan je zijn toevertrouwd. Binnen de kortste keren wordt alles met je gedeeld. Dat heb ik nooit gewoon gevonden en ik vind dat je ook heel zorgvuldig om moet gaan met de positie die je als pastor hebt. Je zet anders niet alleen je eigen geloofwaardigheid maar die van de hele Kerk op het spel. Tegelijkertijd zie ik dat voor steeds meer mensen de Kerk niet meer van betekenis is. De Kerk moet vandaag de dag haar gezag steeds weer opnieuw verdienen. De term 'hartelijk katholiek' van mgr. De Korte, is in dat opzicht goed gevonden.'

Kerkelijk leven

'Het was bij mijn werk als hoofd communicatie van het bisdom nuttig dat ik wist hoe het er in een parochie aan toegaat. Anderzijds weten maar weinig parochianen hoeveel werk er op een bisdom verzet wordt voor de parochies. De volgens mij noodzakelijke en nuttige parochiefusies bezorgden de medewerkers handenvol werk. Het bisdom verdient een compliment voor de zorgvuldige manier waarop het daarbij te werk ging. Ik heb als perschef vooral positief over de nieuwe parochies kunnen berichten.'

'Bisschop Ron van den Hout heeft bij zijn aantreden twee belangrijke opmerkingen gemaakt waaraan je merkt dat hij naast bisdombestuurder van Den Bosch ook werkzaam was in het basispastoraat. Hij vindt dat het werk op het bisdom altijd ten dienste moet staan van de parochies. Het bisdom is er niet voor zichzelf. Bovendien, en dat is denk ik het belangrijkste, zegt onze nieuwe bisschop dat het echte kerkelijk leven zich in de parochies afspeelt. Dat hij er vervolgens voor pleit dat geloof en kerk niet los verkrijgbaar zijn is daar een logisch gevolg van.'

Missen

'Natuurlijk, ik ga mijn werk in het bisdom missen, vooral de collega's met wie ik fijn samenwerkte en de toegewijde redactieleden van dit bisdomblad. Nu ga ik werken bij De Zalige Zalm als senior communicatieadviseur. Ik ken dit bureau voor geloofscommunicatie goed als uitgever van veel parochiebladen. Ik ben blij dat ik op een plek kom waar parochie, communicatie en media samenkomen en zo geloven op een eigentijdse wijze vorm kangeven. Als lekenDominicaan ben ik geroepen het evangelie te verkondigen en dat is precies wat ik bij De Zalige Zalm zal blijven doen.'

OPINIE

Nu de zomerperiode voorbij is zijn de werkgroepen en commissies in de parochies weer van start gegaan. Talloze vrijwilligers zijn daarbij betrokken. Ons bisdom kent relatief het hoogste aantal vrijwilligers in de Nederlandse Kerkprovincie. Waarom is de kerk of is de parochie belangrijk voor hen?

Corrie Stolwijk
Hildegard van Bingen parochie
Sint Jozefkerk Zuidhorn

De kerk is belangrijk voor mij omdat die mij een richtlijn geeft hoe te leven en te handelen. In de parochie ontmoet je mensen met dezelfde kerkelijke achtergrond. Dat is een ander gevoel als wat je hebt bij een sportvereniging, hoewel sommige mensen zeggen dat dat weinig uitmaakt.

Ik vind het belangrijk om regelmatig naar de kerk te gaan om stil te staan en na te denken over de verhalen die in de Bijbel staan. Dat wel met een vertaling naar de huidige tijd. De verhalen over naastenliefde, elkaar helpen spreken mij zeer aan. Als je niet regelmatig naar de kerk gaat, heb ik het gevoel dat het gemeenschapsgevoel verwatert. Dat zou ik dus gaan missen. De Jozefgemeenschap is hecht en voelt vertrouwd, iedereen wordt er in zijn waarde gelaten. Dus niet oordelen over elkaar, maar elkaar steunen en waarderen.

Jan Appelman
St. Franciscusparochie
Triniteitskerk Roden

Mijn geloof is het fundament onder mijn bestaan. Voor mij is het een zekerheid en het samen kerk en parochie zijn maken daar een wezenlijk onderdeel van uit. Samen gemeenschap zijn, is voor mij belangrijk. Anderhalf jaar geleden is onze parochie gefuseerd met de parochies van Assen en Zuidlaren. Iedere parochie is een eigen bloedgroep en we moeten daar onze weg naar verbondenheid met elkaar weer in vinden. Wat ik doe binnen de parochie is ook gericht op het houden van harmonie en eenheid.

Ik ga iedere zondag naar de kerk. Niet omdat het moet, maar omdat het goed voelt. Iedereen is er, zoals onze paus aangeeft, welkom. Terwijl er daarnaast alle ruimte is om je eigen verantwoordelijkheid te nemen. De diversiteit die dat met zich meebrengt, moet je accepteren. Het kan namelijk op veel manieren goed.

Anja Kuijpers
Titus Brandsmaparochie
Bonifatiuskerk Leeuwarden

De parochie is belangrijk voor mij want het is voor mij de plaats waar ik mij op mijn gemak voel en mij kan overgeven aan de verhalen uit het leven van Jezus; dat is de inspiratie om zo goed mogelijk te leven.

Jezus heeft ons voorgeleefd; dat is zo'n inspirerend voorbeeld. Hij leert mij verantwoording te nemen voor mijn doen en laten ten aanzien van mijn medemens en mijn leefomgeving.

De kerk is ook de plaats waar ik door de verhalen uit de Bijbel en de preek kan reflecteren op mijn eigen gedrag. Mijn tekortkomingen kan ik voorleggen in gebed en ik weet dat ik nieuwe kansen krijg om het beter te doen. De parochie staat om mij heen, biedt geborgenheid zonder dat ik mij eerst moet bewijzen. Wat een fijne basis!

Wim van Bussel
H. Jacobus de Meerdereparochie
Maria Geboortekerk Dronryp

De kerk is belangrijk voor me want ze geeft me geestelijke voeding. Als je daaraan voorbijgaat blijf je hangen in het aardse en dat is een leeg bestaan.

Het leven is een zoeken. Je zoekt altijd naar iets, ik noem het God. Dat zoeken is voor mij de essentie van het bestaan.

Toen mijn vrouw nog leefde kreeg ik die voeding ook uit de gesprekken met mijn vrouw naar aanleiding van de boeken die ik las van kerkvaders en filosofen.

We waren beide niet zulke kerkgangers. Nadat Truus, mijn vrouw, overleden was wilde ik niet vereenzamen. Ik ben toen weer regelmatig de parochiekerk gaan bezoeken en nu kan ik dat niet meer missen.

Ine Bruggink
St. Franciscusparochie
Kerk Maria ten Hemelopneming Assen

De parochiegemeenschap is belangrijk voor me want die gemeenschap is als een kring om me heen. Ik vind het voorbeeld van een jas altijd goed gevonden. De parochie past me als een jas. Ik heb die jas van kindsbeen aangekregen en die zit me goed. Er zijn misschien wel tien andere jassen maar dit is de jas waar ik me vertrouwd in voel.

Het beeld van de jas drukt precies het veilige en geborgen gevoel uit dat de kerkgemeenschap me biedt. Het geloven helpt me bij de dagelijkse dingen in het leven en is daarin echt een leidraad voor me. Je kunt zeggen dat het het kader is waarin ik leef. Bovendien vind ik het samen vieren belangrijk omdat je zo samen met anderen stilstaat bij wat voor jou het leven betekenis geeft.

DIT MOET JE ECHT ZELF MEEMAKEN

Tekst: Piet Timmermans, dienstverlener Jongerenwerk

In twee weekenden in juni en juli hebben kinderen uit de Clara van Assisiparochie, samen met andere kinderen uit het bisdom en ondersteund door een groep enthousiaste KISI-kids uit heel Nederland, geoefend om samen een musical te spelen. Het resultaat was prachtig. Voor een volle Goddelijke Verlosser-kerk in Drachten speelden kinderen, tieners en volwassenen een sterke musical. De boodschap? Ook jij mag thuiskomen bij God, onze Vader.

Het is even onwennig binnenkomen tijdens het eerste weekend. Sommige kinderen kennen nog niemand. Maar na het eerste lied met gebaren is iedereen al enthousiast. Er ontstaat een gemoedelijke sfeer die niet meer weg is geweest. En onze 'eigen' vijftien kinderen en tieners worden daarin meteen opgenomen. Leuke, vlotte en mooie liederen wisselen elkaar af. Samen zingen en dansen en in groepjes de verschillende scènes oefenen. Hand in hand in een kring sloten we de dag af door in onze eigen woorden God, onze Vader, te bedanken.

Ook al was het voor velen de eerste keer om zo samen te bidden, het leek heel gewoon. Na een verhaal was het bedtijd voor de basisschoolkinderen. De tieners hadden nog hun eigen programma waarin 'geloven in de praktijk' op een creatieve manier ter sprake kwam.

Samenwerking locaties

Als werkgroep hadden wij als extra doel meegekregen dat de vier locaties zich samen verantwoordelijk zouden gaan voelen voor het project. In een gezamenlijke viering konden we er

iets over vertellen. Elke locatie nam een krat mee waarin boodschappen verzameld konden worden. En overal werd een vrijwilligers lijst opgehangen. Zo konden wij vrijwilligers uit alle locaties inzetten tijdens de weekenden: tentenbouwers en -afbrekers, mensen die hielpen tijdens de maaltijden, WC-schoonmakers, pannenkoekenbakkers en macaronimakers. Er waren chauffeurs om de kinderen van Oosterwolde naar Drachten te brengen voor de voorstelling. Spontaan werden er appeltaarten gebakken en kwam er geld voor de verse boodschappen. Bijna

alle levensmiddelen voor de weekenden zijn bijeengebracht in de locaties en velen konden op deze manier delen in het gevoel van verbondenheid met elkaar in de nieuwe Clara van Assisiparochie.

Catechese

Voor Piet Timmermans, de projectleider en dienstverlener Catechese van het bisdom, was 'samen leren' de hoofdreden om aan het musicalproject te beginnen. In vrolijke 'KISI-sessies' was er 2 à 3 keer per weekend een uur om actief bezig te zijn met het thema 'God houdt van mij'. Korte toneelstukjes, een verhaal, erover praten, bidden en zingen met een bijpassend spel. Op de laatste zaterdagavond was er een gebedsavond om stil van te worden.

Er was gelegenheid om je vragen op te schrijven, om God te bedanken, een hoek om een brief of tekening aan God te schrijven en een plek met Bijbelkaartjes waar je even kon lezen. Bij twee mensen kon er voor je gebeden worden. En bij pastor Gert Overmeer konden de kinderen biechten. Dat werd van tevoren mooi uitgelegd waardoor er goed gebruik van werd gemaakt.

Plankenkoorts

Waarom zijn deze weekenden zo belangrijk voor kinderen? Eén voorbeeld: Een jongen van 11 (elke dag gepest op school) had mij eens gezegd dat hij niet in God gelooft maar in de 'wetenschap'. Nu klaagde hij over 'plankenkoorts'. De weekenden deed hem zichtbaar goed en hij zong

twee solostukjes! Na de gebedsavond vertelde hij mij: 'Ik heb een tijdje niet in God geloofd, maar nu geloof ik weer in God!' Dit joch zo blij te zien, raakt mij enorm.

Musical

Zondagmiddag 2 juli was onze uitvoering! Een geweldig, professionele musical werd opgevoerd. Met alleen maar enthousiaste kinderen. De jongste straalde het meest. Vooraf hebben we allemaal hand in hand gebeden dat we God's liefde door mochten geven aan alle mensen in de kerk. Iedereen gaf elkaar een kruisje op het voorhoofd en de show kon beginnen! Het was een ontroerende voorstelling!

Wilt u dit project ook in uw parochie meemaken? Neem gerust contact op met de dienstverlener catechese en jongerenwerk: p.timmermans@bisdomgl.nl. Zie ook op www.kisi.org.

OUD-KANSELIER PETER POT GELOOF ALS DRIJFVEER

spreek!

Peter Pot was secretaris-kanselier van het bisdom Groningen-Leeuwarden en is nu wethouder op Ameland. Agda Wachter ging in gesprek met Peter Pot over zijn keuze voor het wethouderschap op Ameland een jaar voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2018.

Tekst: Agda Wachter

Peter Pot is opgegroeid op het platteland bij Hoonhorst, een dorp gelegen in de gemeente Dalfsen. Hij groeide op naast de boerderij van opa en oma in een burgerwoning. De afstand tot de boerderij bedroeg hemelsbreed zo'n honderd meter. Peter Pot woonde tot zijn 18de op het platteland, drieëneenhalve kilometer van het dorp, aan de rand van het Sterrenbos. 'Ik heb een heel gelukkige jeugd gehad,' vertelt Peter Pot. 'Mijn hele leefomgeving ademde katholiek. Ik bezocht de katholieke basisschool St. Cyriacus in Hoonhorst. Z heette de parochie destijds ook. Als kind op de basisschool had ik nauwelijks een idee van een andere wereld. Ik heb nog het staartje van de verzuiling meegemaakt. School en kerk waren sterk verweven met elkaar. Het was vanzelfsprekend dat je misdienaar werd in de parochie. Je had katholieke burens en ging naar de winkel waarvan de eigenaar katholiek was. Sportieve activiteiten, zoals tafeltennissen en voetballen deed ik in het dorp. In hoofdlijnen was het een katholieke wereld. Er waren wel enkele protestantse burens maar over

het algemeen had je weinig contact met andersgelovigen. Ik ervaarde de wereld destijds als een heel gelukkige wereld.'

Zwolle

'Na de basisschool ging ik naar het Thomas a Kempis College, een katholieke school voor voortgezet onderwijs in Zwolle. Daar heb ik het gymnasium gevolgd. Je fietste samen met de anderen moeiteloos vijftien kilometer heen en vijftien kilometer terug. Vanuit Hoonhorst vertrok Peter Pot naar de universiteitsstad Utrecht. Daar was de wereld duidelijk minder katholiek. In Utrecht ging hij psychologie studeren en rondde het eerste jaar af. Daarmee had hij zijn propedeuse gehaald. Deze studie was het niet helemaal en daarom besloot Peter Pot de studie natuurgeneeskunde, een HBO-opleiding, te gaan volgen in Hilversum. Dat deed hij twee jaar, maar besloot toen toch weer te switchen. Hij besloot de universitaire studie geschiedenis in Groningen op te pakken en rondde deze studie in ruim vier jaar af. 'Ik ben

blij dat ik deze studie heb gevolgd, want daarin heb ik veel geleerd over politiek, kerk en samenleving, en het schrijven van goed opgebouwde stukken.'

Politiek

Na zijn studie belandde Peter Pot al snel in de politiek. In Groningen richtte hij samen met anderen een afdeling op van De Groenen. Toen hij enkele jaren later naar Zwolle verhuisde, deed hij dat daar ook. 'In Zwolle heb ik samen met Michiel van Harten opnieuw een afdeling van De Groenen opgericht. Dat was eind 1993. Voor de gemeenteraadsverkiezingen van maart 1994 hebben we heel actief campagne gevoerd en wisten net een zetel te bemachtigen.' Peter Pot was lijsttrekker en werd gekozen. Hij is toen acht jaar lang raadslid geweest tot april 2002. Na de verkiezingen in 2002 werd Peter Pot tot wethouder gekozen voor de combinatie GroenLinks/De Groenen. 'Ik ben tot 1 oktober 2007 wethouder geweest, met veel plezier. Als oud-wethouders van dat college in Zwolle vierden we nog

spreek!

altijd samen carnaval. Het contact is nog steeds goed, ook met de mensen van De Groenen en GroenLinks. En toen kwam er een nieuwe baan voorbij in Arnhem.'

Gunnen

'Naast mijn raadswerk in Zwolle was ik destijds in 1995 begonnen met een deeltijdstudie theologie aan de Hogeschool Katholieke Leergangen in Amsterdam, later Fontys Hogeschool. In 2007 kwam de baan projectleider kerk en samenleving in Arnhem op mijn pad. Ik heb de hele zomer van 2007 getwijfeld of ik het zou doen. Omdat ik deze baan kon combineren met het afronden van de HBO-master theologie in Amsterdam heb ik het gedaan. En ook vanwege de klik met het pastorale team onder leiding van pastoraal werker Maarten Smits. Toch bleef ik uiteindelijk maar kort in Arnhem tot 1 januari 2009. Ondanks de korte periode zijn de contacten goed gebleven. Zo ben ik recent naar de afscheidsviering van pastoor Peter Ambting in Doetinchem geweest. Met

hem had ik samengewerkt in Arnhem en met zijn parochie in de Achterhoek heb ik een Paulusreis in Griekenland gemaakt, samen met mijn zoon Igor. Goede contacten blijven als er sprake is van goede omgang met elkaar en als je elkaar in je professionele werk iets gegund hebt.'

Bisdom Groningen-Leeuwarden

Naast het werk in de gemeenteraad van Zwolle was Peter Pot destijds ambtelijk secretaris bij het dekenaat Salland onder leiding van deken Henk van Doorn, die opgevolgd werd door Gerard de Korte. 'Ik heb dit werk maar kort gedaan omdat ik wethouder werd in Zwolle. Bij dekenaat Salland heb ik prettig samengewerkt met beide dekens. Via deken De Korte kwam ik in 2007 in de baan van projectleider kerk en samenleving in Arnhem terecht. En vervolgens ben ik door bisschop De Korte benoemd als secretaris-kanselier van het bisdom Groningen-Leeuwarden op 1 januari 2009. Dat ben ik gebleven tot 30 mei 2017.'

Benoemingen

Peter Pot legt uit dat hij als secretaris-kanselier ook het hoofd personeel en organisatie was. Daarnaast was hij de projectleider was van de fusies van parochies, en wat daarmee samenhangt, zoals kunst- en archiefzaken. In het bisdomhuis betrof het het leiding geven aan de kantoormedewerkers, huishoudelijke medewerkers en de dienstverleners. Buiten het bisdomhuis betrof dat de pastorale beroepskrachten. Zo voerde hij de gesprekken over nieuwe benoemingen. Daarnaast was de secretaris-kanselier lid van het bisdombestuur, dat bestaat uit de bisschop, twee vicarissen, de econoom en de secretaris-kanselier. 'In mijn laatste jaar op het bisdom was er geen bisschop en was Peter Wellen diocesaan administrator, Arjen Bultsma algemeen gedelegeerde en Marisca Lulofs econoom. Deze periode zijn we overigens, met ondersteuning van secretaresse Vera Bouwman, goed doorgekomen.'

Ameland

En dan nu weer wethouder, dit keer van Ameland. Wat is de rode draad die door zijn keuzes heenloopt?

Peter Pot: 'Verandering van baan was steeds weer op eigen initiatief en rekening houdend met mijn gezin. Overal heb ik met plezier gewerkt, ook al waren er natuurlijk weleens lastige zaken. Steeds heb ik ook goed afscheid kunnen nemen. Zo kun je weer goed beginnen in een nieuwe functie. Ook zijn vanuit al die functies steeds contacten blijven bestaan met verschillende betrokkenen. Mijn rode draad door het leven kent eigenlijk twee sporen. Die van de kerk en die van de politiek. Die hebben elkaar afgewisseld. Elke stap in het werkzame leven is gezet in gelovig vertrouwen dat het een goede stap is. En als iets eindigt, dat er dan weer iets nieuws komt. Als je het zuiver rationeel beschouwt dan zou je het zo niet doen. Al die mensen en organisaties die je leert kennen is een enorme verrijking. Dat geef ik mijn kinderen in de opvoeding ook mee.'

Drijfveren

In onze traditie spreken we vaak over Bonum Commune en heel de mens. Zijn dat ook drijfveren in je werk? 'Katholiek sociaal denken klinkt mee op de achtergrond. Als ik het lees herken ik het. Zelf heb ik als uitgangspunt: Liefde tot God, liefde tot de medemens en tot jezelf. Dat is voor mij de kern. Het geloof in God en het katholieke geloof als inspiratiebron zijn voor mij belangrijk. Als ik die niet had, dan had ik niet al die stappen kunnen zetten.'

Stabiliteit

Vanuit dit gelovig vertrouwen is door Peter Pot deze stap naar het wethouderschap op Ameland gezet, wetende dat het voorlopig voor een jaar zal zijn tot de gemeenteraadsverkiezingen in 2018. Voor de komende periode ziet Peter Pot als zijn belangrijkste taak een bijdrage leveren aan bestuurlijke stabiliteit en het bijhouden van het nieuwe college voor het komende jaar, na het uiteenvallen van het

vorige college. Maar ook een aantal grote dossiers een stap verder helpen. Zo heeft Peter Pot het project De Hagen in portefeuille, waar het vorige college over viel, en het realiseren van een kuuroord met hotelunits, ook aangeduid als een wellnessresort. De vraag is of de gemeenteraad instemt met het nieuwe plan voor het resort op de plaats van het huidige gesloten en vervallen zwembad bij Nes. Wordt het plan voldoende gezien als verbreding van het recreatieve aanbod en als belangrijk voor de werkgelegenheid in de toekomst?

Meer dan 80% van de bevolking op Ameland is afhankelijk van het toerisme. Verder is bijvoorbeeld de vernieuwing en verbreding van fietspaden een belangrijk item. Kortom voor dit jaar zijn er voldoende dossiers die de aandacht vragen van wethouder Peter Pot. 'Na deze periode kijk ik weer verder. Misschien komt het spoor van de kerk dan opnieuw in beeld.'

1994: Afscheid Zusters Franciscanessen aan de Merwedestraat in Groningen met bisschop Möller en Vicaris Grasveld.

Colofon

6e jaargang
Nummer 4
September 2017

Redactie:
Ilona Lesscher, Piet van der Schoof,
Agda Wachter, Marlies Bosch,
Sipke Draisma (eind- en hoofdredactie)

Fotografie:
Marlies Bosch

Redactieadres:
Bisdom Groningen-Leeuwarden
Ubbo Emmiusingel 79
9711 BG Groningen
telefoon: 050-4065888
redactie@bisdomgl.nl
www.bisdomgl.nl

Vormgeving:
Rizzo Schouten

Opmaak en advertentie-exploitatie:
Mediapalet BV, Nijehaske
Telefoon: 0513-745020

Druk:
Veldhuis Media, Raalte

Abonnement:
SPREEK! Is een uitgave van het
bisdom Groningen-Leeuwarden en
verschijnt vijf maal per jaar.

Jaarabonnement: € 15,00

Een abonnement kan elk gewenst
moment ingaan en wordt automatisch
verlengd.

Abonnementenadministratie:
v.bouwman@bisdomgl.nl
tel. 050-4065888

ISSN 2213-8560

PRIESTER OF DIAKEN WORDEN VANUIT JE BEROEP!

Priester- en diakenopleiding Bovendonk

Informatie over deze deeltijdopleiding:

T 0165 504277

E info@pdob.nl

I www.pdob.nl

Hofstraat 8 · 4741 AK Hoeven

Uw gift is welkom op IBAN
NL 93 ING B 0002 5806 80
t.n.v. Stichting PDOB te Breda

*Echt niet te bevatten!
Mogen wij u helpen bij het nadenken over het afscheid?*

Al vele jaren hebben
wij ruime ervaring met
traditionele begrafenissen

Wij helpen u graag bij het nadenken en het vormgeven van het afscheid, met raad en daad.

Een goede herinnering aan de uitvaart helpt mee het verlies te verwerken en het een plekje te geven. Vandaar dat wij er alles aan zullen doen om het geheel overeenkomstig uw wensen te laten verlopen.

Natuurlijk zijn hieraan ook kosten verbonden. Hiermee helpen wij u door deze bespreekbaar te maken zodat deze kosten niet uit de hand lopen. Met een lager budget kan natuurlijk een passend afscheid gerealiseerd worden.

Ook na de uitvaart kunnen wij u terzijde staan om allerlei zaken te regelen. Voor al deze zaken heeft u steeds met één dezelfde persoon te maken die u hierbij helpt, hij of zij zal er voor zorgen dat alles op een persoonlijke manier wordt afgehandeld.

Persoonlijk en eerlijkheid, daar staan wij voor. Zo ook met verzekeringen. Met bijna elke verzekeringspolis kunnen wij werken en ook daar zijn we altijd heel transparant in zodat u weet hoe het zit.

Wilt u bij leven alles zelf al regelen, wij komen kosteloos bij u langs voor hulp en informatie.

Wij zijn dag en nacht bereikbaar
050-5255980

**UITVAARTZORG
BOERHAAVELAAN**
Stad en Ommeland
BOERHAAVELAAN 19, 9728 LG GRONINGEN
050 - 52 55 980
WWW.UITVAART-GRONINGEN.NL

RAAD

DE ADMINISTRATIEVE DIENSTVERLENERS

Op basis van een scherp geprijsd abonnement
kunt u, als parochie, bij RAAD terecht
voor alle administratieve en
financieel-zakelijke aangelegenheden.

RAAD JOURE
S.T. Landman,
Westermarwei 1
8501 RA Joure
tel. (0513) 419 439
s.landman@planet.nl
www.raadjoure.nl

Een bordje eten elke dag is voor heel veel kinderen niet vanzelfsprekend!

Missie Albanië: regelmatige hulp (via Don Henry Veldkamp).

Missie Cambodja: Opvang en scholing wees- en straatkinderen (Pater Johan Visser s.d.b.).

Missie Congo: Scholing straat- en weeskinderen en hulp diverse projecten v.d. armen (Pater Zwarthoed).

Missie India: scholing tribals (arme kinderen).

Missie India: Voor 300 euro per jaar kunt u een arme priesterstudent sponsoren.

Missie Indonesië: scholing arme kinderen project.

Ethiopië: water- en scholingsprojecten en evangelisatie (via pastoor Petros Berga vm. pastoor Edam).

Filippijnen: hulp armen via pt. Ab van Leeuwen svd.

En ... diverse kleine en grotere projecten via de Missie.

Gratis kwartaalfolder: - Al voor 5 euro helpt u een arm kind -

Info Stichting Missiewerk M.A.W.
Kantooradres: Waterhuizerweg 20, 9753 HR Haren/Groningen
Telefoon 050 534 04 52, ANBI-nummer 8061.81.291;
C.H. Kerstholt, projectcoördinator

Bank: NL 78 INGB 0005 7338 38
t.n.v. Stichting Missiewerk M.A.W.
Postbus 1180, 9701 BD Groningen

**Bestel online op:
www.kerkkaars.nl**

**Bekijk ons compleet assortiment
kwaliteitskaarsen op www.kerkkaars.nl.
Wij leveren direct uit voorraad
binnen 24 uur bij u thuis!**

Financieelwelzijn.nl

Financieel Welzijn Administratie

Parochieadministratie in Navision

Salarisadministratie

Fiscaal advies

Pensioenadvies

Mediation

Bezoekadres

Stationsplein 17a
7901 AA Hoogeveen
(0528) 23 68 72
06 109 78 704
info@fwadministratie.nl

Postadres

Postbus 101
7900 AC Hoogeveen